

מקרא ספר הלימוד

הקדמות

כאשר נגנב, נגזל, או אבד חפץ לאדם, ויודע הוא שלא יוכל למוצאו, או להשיגו מכל סיבה שהיא, הוא "מתייאש", כלומר: מסיח דעתו מן החפץ. יאוש גורם לו לבטל את זכותו/ בעלותו על החפץ, ונעשה החפץ "הפקר", ונקנה למי שמחזיק בו. **יאוש מדעת:** לפני שנמצאה האבידה, הבעלים הבחינו שאבד החפץ ונתייאשו ממנו, זאת אומרת, היה יאוש בעלים ואחר כך נמצאה האבידה. **יאוש שלא מדעת:** בעל האבידה התייאש אחרי שנמצאה האבידה.

המרא

מחלוקת אביי ורבא בנושא "יאוש שלא מדעת"

איתמר: יאוש שלא מדעת, אביי אמר לא הוי יאוש - ורבא אמר הוי יאוש.

חופיע בעלון מושגים

אורך הסוגיא

יאוש שלא מדעת. דבר שסתמו יאוש לכשידע שנפל ממנו, וכשמצאו, עדיין לא ידעו הבעלים שנפל יאוש. לקמיה [בהמשך] מפרש פלוגתייהו [מחלוקתם]

לב בודאי יתייאשו, מחלוקת: 1. **אביי סובר: אינו יאוש**, כלומר: מכיון שהגיע אליו המציאה לפני יאוש הבעלים, לא באה לידי בהיתר, למרות שלא נתכוין לגזולה לכן אינו זוכה באבידה.

כלומר: **קרא יאוש**, כלומר: בעל האבידה לא התייאש מפני שלא הרגיש באבידתו, אבל אם היה מרגיש, בודאי שהיה מתייאש, ולכן אפילו שלא היה יאוש בפועל, מכל מקום נחשב הוא כמתיאש מלכתחילה, ומשהגביה המוצא את האבידה זכה בה.

דש"י

הסבר

בדבר שיש בו סימן אין מחלוקת

בדבר שיש בו סימן, **כולי עלמא** לא פליגי דלא הוי יאוש, ואף על גב דשמעיניה דמיאש לסוף, לא הוי יאוש.

דמיאש [שהתייאש] **לבסוף** לאחר שמצאו זה, וכללא דיאוש [וכלל ביאוש], כגון דאמר ווי ליה [אוי לי] לחסרון כיס, דגלי דעתיה [שגילה דעתו] שנואש מהן

באבידה שיש בה סימן אין מחלוקת, **שיאוש שלא מדעת אינו יאוש**, ואפילו כשבעל האבידה הבחין שנפלה ממנו, ואמר דברים שמוכן מהם שהתייאש מהאבידה, אינו יאוש ואסור לקחתן.

ביאור אדמית ברש"י

מדוע אין מחלוקת? - הטעם

דכי אתא לידיה, **באיסורא** הוא דאתא לידיה, דלכי ידע דנפל מיניה לא מיאש, מימר אמר סימנא אית לי בגויה, יהבנא סימנא ושקילנא ליה.

באיסורא [באיסור] **אתא** [באה] **לידיה** [לידי], דדבר שאינו עשוי להתייאש הוא.

מכיון שיש לאבידה סימן, המוצא יודע שאין בעליה מתייאש ממנה, מפני שיכול לתת את סימניה ויטלנה.

הלכה

יאוש שלא מדעת אינו יאוש ואפילו בדבר שאין בו סימן.

ביאורי מילים

- הוי - יהא, הוא.
- לא פליגי - לא חולקים.
- דלא הוי יאוש - שאינו יאוש
- דשמעיניה - ששמענו אותו.
- דמיאש לסוף - שמתיאש בסוף
- דכי אתא לידיה - שכשבאה לידו.
- באיסורא - באיסור.
- דלכי ידע דנפל מיניה - שכשידע שנפל ממנו
- מיניה - ממנו.
- לא מיאש - לא מתיאש
- מימר אמר - יבוא ויאמר.
- סימנא אית לי בגויה - סימן יש לי
- בה [באבידה]
- בגויה - בה / בו / בתוכו.
- יהבנא סימנא - אתן סימן
- ושקילנא ליה - ואטול אותה [אותו]

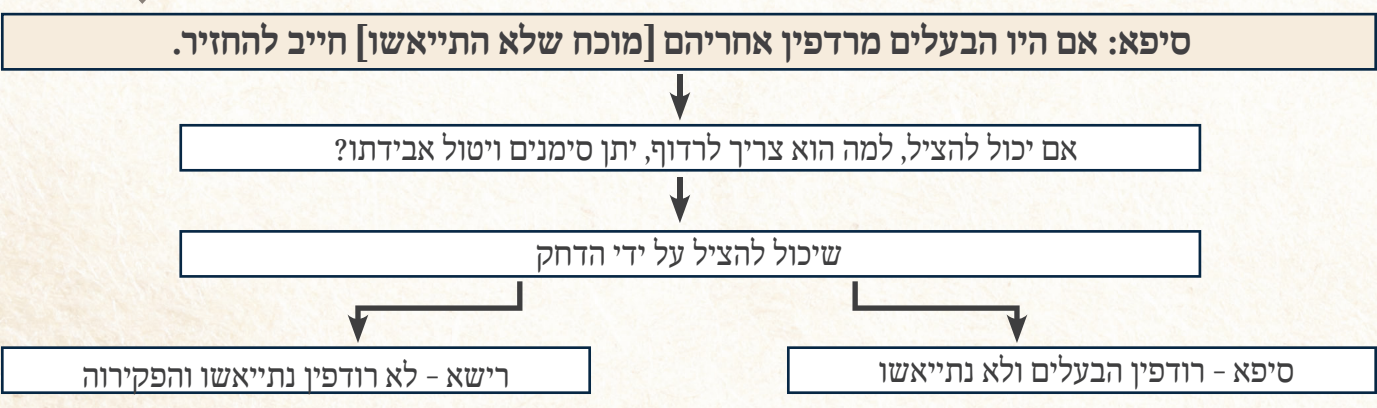
הפניות | ספר תרגול: עמ' 13 | אמונת חכמים: עמ' 28, 103 | להלכה בהרחבה: בחוברת זו בעמ' 70 בסעיף: 15

ביאורי מילים **הפניות**

”יאוש שלא מדעת” - מחלוקת האמוראים - אבידה שאין בה סימן

	רבא	אביי	
דין	הינו יאוש - המוצא זכה בה.	אינו יאוש - המוצא לא זכה בה.	
טעם	סוף המאבד להתייאש, לכן, נחשב יאוש מלכתחילה.	הגיע לידי המוצא, ללא יאוש בעלים.	

תבלאות סיכום **תרשים זרימה מסכם**

הלכה בהרחבה **חושן משפט סימן רנט - השבת אבידה, מאיזה מקום חייב להשיבה**

1. א. המוצא מציאה במקום שישאל מצויים שם, חייב להכריז, מכיון שלא נתייאשו הבעלים. ב. ואפילו בעיר שמחצה גויים ומחצה ישראל, או אפילו רובה גויים, והוא מקום שרוב העוברים שם ישראל, חייב להחזיר. ג. אבל במקום שרוב העוברים שם גויים, ואפילו שידע שנפלה מישראל ויש בה סימן - אינו חייב להחזיר, מכיון שודאי נתייאשו הבעלים. ודוקא בדברים שיש לתלות שידע מיד בנפילתו [שהיה יאוש מדעת]. רמ"א: ויש אומרים שאם איבד ספרים, אפילו במקום שהרוב גויים לא מתייאש מהם, משום שידוע שאם ישראל ימצאם ידע שנפל לישראל ויחזירם. [רנט,ג]
2. המוצא חבית של יין בעיר שרובה גויים, יינה אסור בהנאה מדין יין נסך [י"ד סימן קכט,ז] והקנקן מותר. ואפילו כשבא ישראל ונתן בה סימן, כבר נתיאש ממנה, ולכן מותרת למוצאה בשתיה אם היא סגורה, ודוקא בדברים שיש לתלות שידע מיד בנפילתו [שהיה יאוש מדעת]. [רנט,ד]
3. אף על פי שבמקום רוב גויים, ונתן בה ישראל סימן אינו חייב להחזיר, טוב וישר לעשות לפנים משורת הדין, ולהחזיר לישראל שנתן בה סימן - ואם הוא עני ובעל האבידה עשיר, אין צריך לעשות לפנים משורת הדין. [רנט,ה]